

LEESWIJZER COLLEGEPROGRAMMA

1 INLEIDING

In het hoofdstuk 'Onze reis voor Roosendaal' op pagina 9 leest u hoe we samen plannen hebben gemaakt en wat we de komende vier jaar voor Roosendaal gaan doen.

2 PLANNEN

De prioriteiten van ons collegeprogramma vindt u op pagina 12 tot en met 71. Hier gaan we uitgebreid in op onze plannen. We willen de komende jaren werken aan 15 belangrijke punten. Bij elk punt laten we zien wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en met wie we daarvoor samenwerken. Daarbij geven we meteen aan wat de bijbehorende kosten van de nieuwe plannen zijn. Enkele zaken zijn daarbij als "pro memorie (PM)"-post opgenomen. Het gaat om activiteiten die belangrijk zijn voor de realisatie van de prioriteiten, maar waarvan de kosten op dit moment nog niet kunnen worden geraamd.

3 FINANCIËN EN ORGANISATIE

Vanaf pagina 72 lichten we toe hoe we dit alles willen betalen en organiseren.

4 BIJLAGEN

In de bijlagen (vanaf pagina 76) laten we zien hoe de portefeuilles binnen het nieuwe college zijn verdeeld: wie doet wat? Daarnaast geven we u een indruk van de bijeenkomsten voor bewoners, die we in juni en juli 2022 hebben georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten heeft het college met inwoners gesproken over wat zij belangrijk vinden voor Roosendaal en de dorpen.

INHOUD

Leeswijzer	5
Onze reis voor Roosendaal	9
Een betrouwbare en gastvrije gemeente	12
Leefbare en veilige buurten en dorpen	16
Een inclusieve samenleving	20
Bestaanszekerheid voor alle inwoners	24
Een goede toekomst voor onze kinderen	28
Zichtbaar beter onderhoud	32
Prettig en veilig de weg op	36
Ruim baan voor fietsers	40
Gezond leven zo gemakkelijk mogelijk maken	44
Versnellen van de energietransitie en klimaatadaptatie	48
Perspectief voor het landelijk gebied	52
Stimulans voor kunst en cultuur	56
Ruimte voor ontspanning en vermaak	60
Talenten, gouden handen en knappe koppen	64
Op reis naar de stad en dorpen van de toekomst	68
Financiën en organisatie	72
Bijlagen	76

JAANZIJ EEN GEMEENTE MET AMBITIE COLLEGEPROGRAMMA 2022-2026

ONZE REIS VOOR ROOSENDAAL

In Roosendaal staan we Zij aan Zij in een gemeente met ambitie. We zijn trots dat we het college mogen vormen van onze stad, onze dorpen en alle inwoners. We willen samen met u werken aan de ontwikkelingen die we voor ons zien. De maatschappij verandert, landelijk en lokaal. Daarom willen we ons Zij aan Zij inzetten voor Roosendaal. Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners, de gemeenteraad en alle andere relaties. De eerste stap hebben we al gezet: voor dit collegeprogramma hebben we ons laten inspireren door wat er bij onze inwoners leeft. We gingen met hen in gesprek, omdat we dat belangrijk vinden. We willen praten én doen.

De komende vier jaar willen we samen bouwen aan onze gemeente. Zo bereiken we meer, zeker in tijden van grote maatschappelijke vragen en verschuivingen. We werken vanuit vertrouwen. Onze inwoners en partners kunnen rekenen op een betrouwbare overheid. We geloven in de kracht van mensen en handelen vanuit vertrouwen, met respect voor mens, dier en natuur. We willen dat iedereen zich gezond, welkom, thuis en veilig voelt in onze stad en dorpen, met gelijke kansen en bestaanszekerheid voor iedereen.

We bouwen aan onze stad en onze dorpen, zodat ze klaar zijn voor de toekomst. We groeien verder naar meer dan 100.000 inwoners en willen alle voorzieningen hebben die daarvoor nodig zijn. Daarvoor moeten we keuzes maken die leiden tot een gedeelde richting. We willen kansen benutten en de belangrijkste punten het eerst aanpakken. In dit collegeprogramma noemen we er vijftien, die allemaal bijdragen aan een mooie toekomst voor onze gemeente. In de Programmabegroting vindt u een overzicht van alle projecten waar wij aan werken.

We willen Zij aan Zij met iedereen samenwerken en ons samen inzetten voor Roosendaal, een gemeente met ambitie.

Burgemeester Han van Midden

Wethouder **Arwen van Gestel**

Wethouder Evelien van der Star-Deijkers

Wethouder Sanneke Vermeulen

Wethouder Klaar Koenraad

Wethouder René van Ginderen

- 7. Prettig en veilig de weg op
- **8.** Ruim baan voor fietsers
- 9. Gezond leven zo gemakkelijk mogelijk maken
- 10. Versnellen van de energietransitie en klimaatadaptatie
- 11. Perspectief voor het landelijk gebied
- 12. Stimulans voor kunst en cultuur
- 13. Ruimte voor ontspanning en vrije tijd
- 14. Talenten, gouden handen en knappe koppen
- 15. Op reis naar de stad en dorpen van de toekomst

PRIORITEIT #1 -----

EEN BETROUWBARE EN GASTVRIJE GEMEENTE

Inwoners en organisaties moeten kunnen rekenen op hun gemeente. Als dienstverlener, als partner, als vergunningverlener, als uitkeringsverstrekker en als beleidsmaker. Zij willen een betrouwbare gemeente die luistert, uitlegt, duidelijk is en haar beloftes nakomt. Die uitgaat van het goede in de mensen en meedenkt bij problemen. Die gelooft in de kracht van mensen en handelt vanuit vertrouwen. Wij gaan de buurten in, zoeken inwoners op en voeren een open gesprek.

Het is belangrijk dat we hieraan werken, want het vertrouwen in de politiek neemt al jaren af. Minder dan 25% van de mensen heeft dat vertrouwen nog. Bij de gemeenteraadsverkiezingen is de opkomst laag (in 2022 in Roosendaal: 40%). De kloof groeit tussen mensen die de politiek, de media en (grote) bedrijven niet meer vertrouwen en mensen die dat nog wél doen. Veel mensen trekken zich terug in hun eigen bubbel. De grens met mensen die een andere mening hebben, lijkt steeds harder. De gemeente Roosendaal is weliswaar niet 'de overheid', maar we willen wél onze verantwoordelijkheid nemen bij het terugwinnen van het vertrouwen.

Wij willen werken aan leefbare buurten, een goede gezondheid en gelijke kansen voor iedereen. Zo willen we zorgen voor een betere toekomst voor al onze inwoners en daarmee hun vertrouwen opnieuw verdienen. Ook voor onze andere plannen is een goede samenwerking nodig met alle betrokkenen. Niet alleen tussen de gemeente en haar inwoners, maar ook tussen inwoners, bedrijven en organisaties onderling. Daarmee willen we de trend van polarisatie omkeren. Wij zetten daarin de eerste stap door het goede voorbeeld te geven. We willen een betrouwbare partner zijn, die zorgt voor betrokkenheid. Daar gaan we de komende bestuursperiode hard aan werken.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We willen een betrouwbare gemeente zijn, die meedenkt en tegelijkertijd de openbare orde en het algemeen belang bewaakt. Daarbij zijn we helder: niet alles kan altijd en overal voor iedereen. Als gemeente bepalen we wat er gebeurt bij tegenstrijdige belangen en we leggen onze keuzes uit. Daarom willen we de komende jaren dichter bij onze inwoners staan en makkelijker bereikbaar zijn. Mensen die ons bezoeken of bijeenkomsten bijwonen die wij organiseren, ontvangen we gastvrij en met een luisterend oor. We willen een hoger rapportcijfer verdienen voor het contact met ons als gemeente (van een 6,8 in 2021 naar een 7,5 in 2026). Tot slot willen we dat meer mensen de gemeente weer gaan vertrouwen (nulmeting volgt in 2022).

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

- We zijn toegankelijk en vriendelijk. We luisteren en staan open voor belangen, meningen en goede ideeën. We zijn op locatie, telefonisch en via internet goed bereikbaar en geven snel antwoord op vragen. We verwijzen mensen niet door van loket naar loket, maar zorgen voor een warme overdracht. We verbeteren verder onze persoonlijke en digitale dienstverlening. Zo gaan we een MijnRoosendaal-portaal maken waar inwoners al hun persoonlijke zaken online kunnen regelen. We zorgen ook dat andere manieren van contact maken makkelijker worden.
- We zijn duidelijk. We leggen uit wat we doen en waarom. Vooral als iets niet kan of tegen iemands belangen ingaat. Daarvoor trainen we onze medewerkers in duidelijke communicatie. We streven naar maximale transparantie en gaan verder met de implementatie van de Wet open overheid (Woo). Hiervoor stellen we een projectleider aan en we investeren in IT-systemen, processen en onze medewerkers. De rol van de Woo-contactpersoon wordt uitgebreid. Zo zorgen we dat mensen snel antwoord krijgen en medewerkers zo transparant mogelijk kunnen werken. Dit doen we door informatie actief openbaar te maken.
- We hebben een open houding. We staan open voor samenwerking. Onze medewerkers denken mee en zoeken binnen de regels altijd naar oplossingen waar mensen echt mee geholpen zijn. Waar het kan, maken we het mogelijk.
- We werken samen. We staan Zij aan Zij met de Roosendaalse samenleving en weten wat er nodig is. We zoeken samen naar oplossingen, we verbinden partijen en maken dingen mogelijk. We overleggen met organisaties, de regio, de provincie en het Rijk om dingen voor elkaar te krijgen die we nodig vinden, ook als die volgens de bestaande regels en het geldende beleid niet mogen.
- We geven ruimte aan ideeën van onze inwoners. Hun mening telt zwaarder mee als we een besluit nemen dat effect heeft op hun buurt. We zorgen dat we als organisatie toegerust zijn om plannen en beleid mét en niet óver inwoners te maken. Via een participatiebudget ondersteunen we initiatieven om de betrokkenheid te vergroten en de leefbaarheid structureel te verbeteren. Participatie is voor ons geen vrijblijvendheid. Bij elk voorstel denken we na en geven we aan hoe we de betrokkenen zo goed mogelijk gaan betrekken.
- We leveren kwaliteit. Onze dienstverlening is betrouwbaar en we komen onze afspraken na. De mensen die we helpen, voelen zich serieus genomen en vakkundig geholpen. Inwoners zijn meer tevreden over het contact met de gemeente.
 Dat bereiken we door onze dienstverlening te verbeteren. Ook monitoren we continu, zodat we leren en ons handelen aanpassen.

We werken dit alles verder uit in een Ambitieprogramma, dat we in 2023 willen vaststellen. Dit programma bestaat uit drie belangrijke lijnen: 'meer ruimte; vergroten van invloed en betrokkenheid', 'dichtbij zijn; mensen worden gehoord' en 'juiste dingen goed doen: verbeteren en vernieuwen van onze dienstverlening'. We verwachten dat het Ambitieprogramma ertoe leidt dat er meer mensen gaan stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen.

Tegelijkertijd werken we een monitor Betrouwbare Gemeente uit. Daarmee meten we waar we staan en hoe onze inwoners ons waarderen. Waar nodig sturen we dan bij. In 2026 waarderen inwoners en ondernemers het contact met ons beter. Ze ervaren ons als een betrouwbare partner.

MET WIE GAAN WE DIT DOEN?

We werken samen met (georganiseerde) inwoners, ondernemers en (uitvoerings)partners. We zetten de kennis in van medeoverheden en de VNG. Daarnaast werken we samen met commerciële aanbieders van technische oplossingen.

WAT MAG DIT KOSTEN?				
PRIORITEIT 1: Een betrouwbare en gastvrije gemeente	2023	2024	2025	2026
Persoonlijke dienstverlening en digitale dienstverlening	750.000	-	-	-
Implementatie Wet open overheid	192.000	157.000	62.000	47.000
Informatiebeveiliging	43.000	43.000	43.000	43.000
Informatiehuishouding op orde en gereed voor implementatie Woo	555.000	-	-	-
Uitbreiding methodiek Roosendaal Spreekt Roosendaal Doet (#RSRD) naar meer gebieden in de gemeente	150.000	150.000	150.000	150.000
Participatiebudget voor bewonersinitiatieven	250.000	250.000	-	-
Totaal Prioriteit	1.940.000	600.000	255.000	240.000

LEEFBARE EN **VEILIGE** BUURTEN EN DORPEN

In sommige buurten in Roosendaal staan de leefbaarheid en veiligheid onder druk. Daar stapelen de problemen zich op: kansenongelijkheid op de arbeidsmarkt, armoede, slechte gezondheid, woonproblematiek, onderwijsachterstanden en het risico op criminaliteit en (jongeren)overlast. Deze problemen pakken we aan. We werken samen aan gelijke kansen, gezondheid, veiligheid en bestaanszekerheid voor iedereen. Daarbij doorbreken we de neerwaartse spiraal. We gaan naar inwoners toe, zetten stappen om de leefbaarheid aan de buurten terug te geven en versterken het buurtgevoel. Roosendaal wordt geen stad waar de buurt waarin je opgroeit bepaalt welk toekomstperspectief je hebt. Met gerichte investeringen in kwetsbare wijken en buurten vergroten we de bestaanszekerheid, de veiligheid en het toekomstperspectief van al onze inwoners.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

In leefbare buurten en dorpen groeien kinderen kansrijk op. Opleidingen, stages en leerwerkplekken sluiten aan op de vraag en bieden jongeren perspectief op goede banen. We zorgen dat er plekken zijn waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en hebben daarbij ook aandacht voor jongeren. Woningen sluiten aan op de behoefte van de inwoners: iedereen kan in de wijk (blijven) wonen. Wijken en buurten zijn veilig doordat we ondermijning hard aanpakken. We willen dat criminele organisaties zich niet vestigen in onze gemeente en werpen barrières op.

Buurten die qua leefbaarheid en veiligheid onder het Nederlands gemiddelde scoren, willen we binnen één generatie op het gemiddelde niveau van Nederland brengen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Samen met onze partners ontwikkelen we een uitvoeringsstrategie die zich richt op jeugd, sociale cohesie, wonen en veiligheid:

• **Jeugd**: kinderen, jongeren en jongvolwassenen krijgen een beter perspectief. We zorgen ervoor dat kinderen en jongeren hun talenten kunnen ontwikkelen. Kinderen groeien gezond en veilig op. Jongeren en jongvolwassenen hebben uitzicht op betaald werk en een goede, betaalbare woning. Problematische schulden bij jongeren en hun ouders voorkomen we en dringen we terug. Zo verminderen we ook de hoeveelheid zorgvragen.

- Sociale cohesie: we investeren in de onderlinge contacten en verbondenheid tussen (groepen) inwoners. We bevorderen zo de gemeenschapszin en dragen bij aan het voorkomen van eenzaamheid. Inwoners voelen zich meer betrokken bij hun directe leefomgeving en ervaren meer samenhang in de buurt en meer steun van anderen.
- Wonen: we verbeteren de fysieke leefomgeving. We zorgen voor kwalitatief goede, duurzame woningen in gemengde wijken waar iedereen zich veilig voelt. De omgeving draagt door zijn inrichting bij aan een gezonde leefstijl en stimuleert mensen om oog te hebben voor elkaar.
- Veiligheid: we pakken ondermijning aan en verminderen de aantrekkelijkheid ervan. Kinderen, jongeren en jongvolwassenen maken we weerbaar tegen georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. We leggen de focus op preventie en willen de 'gouden roltrap' doorbreken. We voorkomen dus dat jongeren afglijden en verstrikt raken in de criminaliteit, waardoor ze zich niet meer aan dit milieu kunnen onttrekken. Op jongeren die in de criminaliteit terecht zijn gekomen richten we ons met een 'statusverlagende' en/of 'statusverleggende' aanpak.

Roosendaal is als focusgebied toegevoegd aan het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Dat is een programma van 20 jaar, waarbij het Rijk, de gemeente Roosendaal en andere lokale partijen samen de leefbaarheid en veiligheid weer op orde brengen en de bewoners weer perspectief bieden.

We kiezen voor een zorgvuldige, gelijktijdige aanpak voor de lange termijn. Zo voorkomen we dat problemen zich van de ene buurt naar de andere verplaatsen. We letten ook goed op de leefbaarheid en veiligheid in andere projecten en buurten, en maken hier goede afspraken over. We hebben aandacht voor álle wijken, niet alleen voor de wijken die gemiddeld lager scoren.

Samen met onze partners ontwikkelen we een uitvoeringsstrategie, een plan van aanpak en een investeringsprogramma voor de komende jaren. We betrekken inwoners en ondernemers daarbij, zodat we een beter beeld krijgen van wat belangrijk voor hen is. De uitkomsten verwerken we in de begrotingen voor 2024 en volgende jaren.

We vangen tijdig signalen op van maatschappelijke onrust, radicalisering en polarisatie. We richten ons op het voorkomen, signaleren en verminderen van onveilige situaties. Wanneer de openbare orde verstoord dreigt te raken, zetten de gemeente en de politie de juiste maatregelen in om (verdere) onrust te voorkomen. Mensen die op straat terechtkomen en overlast in een buurt geven, bieden we sneller de juiste hulp. Overlast door arbeidsmigranten dringen we terug door een goede visie en regels voor kamerverhuur, waarop we toezicht houden en die we duidelijk handhaven. Ook maken we effectiever gebruik van technische hulpmiddelen om toezicht te houden. We implementeren de Brabantse norm 'Weerbare overheid'.

MET WIE GAAN WE DIT DOEN?

Dit doen we met ondernemers, inwoners en al onze relevante partners op het gebied van wonen, welzijn, gezondheid, veiligheid, onderwijs, werk en bestaanszekerheid.

WAT MAG DIT KOSTEN?				
PRIORITEIT 2: Leefbare en veilige buurten en dorpen	2023	2024	2025	2026
Versterken opbouwwerk kwetsbare jongeren, voorkomen afglijden jongeren naar criminaliteit, stimuleren kansengelijkheid van kinderen in armoede	500.000	500.000	500.000	500.000
Voortzetting Broedplaats Langdonk	125.000	125.000	125.000	125.000
Gemeentebreed versterken regulier en online jongerenwerk	345.000	575.000	750.000	750.000
Onderzoek doorontwikkeling naar buurthuizen van de toekomst	50.000	-	-	-
Verhogen subsidieplafond buurt- huizen voor uitvoering activiteiten	150.000	150.000	150.000	150.000
Inzet middelen Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid	1.500.000	2.000.000	3.000.000	3.500.000
Uitbreiding voorlichting op scholen door Bureau HALT	94.000	94.000	94.000	94.000
Doorontwikkeling cameratoezicht Roosendaal	PM	PM	PM	PM
Projectleider (LSI) voorbereidingen met ketenpartners voor adrescontroles	45.000	-	-	_
Uitbreiding Wijk-GGD en GGZ voor inwoners met onbegrepen gedrag	100.000	100.000	100.000	100.000
Extra begeleiding dakloze arbeidsmigranten	33.000	33.000	33.000	33.000
Voortzetten SUS-teams met cofinanciering	-	50.000	50.000	50.000
Totaal Prioriteit 2	2.942.000	3.627.000	4.802.000	5.302.000

EEN **INCLUSIEVE**SAMENLEVING

We willen dat iedereen in de gemeente Roosendaal dezelfde kansen en mogelijkheden heeft om mee te doen. Dit noemen we een inclusieve samenleving. Daarin maakt het niet uit wat je leeftijd, huidskleur, culturele achtergrond, gender, inkomen, talent, levensbeschouwing, seksuele oriëntatie of beperking is.

Mensen met een beperking, chronisch zieken, inwoners met een niet-westerse achtergrond en LHBTI+-inwoners willen ook meedoen. Helaas krijgen zij nog vaak te maken met vooroordelen en uitsluiting. Andere inwoners vermijden hen of behandelen hen niet hetzelfde als anderen. Jongeren met een niet-Nederlandse achternaam worden bijvoorbeeld gediscrimineerd bij het vinden van een stageplaats. En inwoners met een beperking kunnen nog niet overal in Roosendaal onbezorgd uitgaan.

De komende jaren zetten we stappen om onze samenleving inclusiever te maken. Zo wordt inclusie de norm en is de samenleving straks zo open en veilig dat niemand meer wordt buitengesloten, om welke reden dan ook. Iedereen kan dan zijn wie hij is en overal aan meedoen.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

In 2026 is de Roosendaalse samenleving inclusiever dan nu. Mensen kunnen gelijkwaardig meedoen op alle terreinen van het leven.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We starten een programma 'Meedoen en gelijke kansen'. Daarin werken we de volgende actiepunten uit:

- In een inclusieve samenleving zorgen we voor oplossingen die voor iedereen bruikbaar en toegankelijk zijn. Over vier jaar is al ons beleid en onze dienstverlening daarom inclusief. We maken hierbij steeds meer gebruik van de ervaringen en ideeën van inwoners, (maatschappelijke) partners en bedrijven.
- Als gemeente dragen we inclusief werken uit aan inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Namens het college is een van de wethouders het bestuurlijke boegbeeld, dat optreedt als ambassadeur van het inclusieve gedachtegoed.

- De gemeente geeft het goede voorbeeld. We ontwikkelen een programma waarbij we de ervaringen en ideeën van inwoners, partners en de gemeenteraad gebruiken. Vooruitlopend daarop ontplooien we al acties als de campagne 'Welkom bij de Club van Roosendaal' en het dementie-vriendelijk inrichten van openbare gebouwen en de openbare ruimte.
- We ondersteunen verenigingen en andere organisaties om discriminatie en racisme tegen te gaan.
- We vergroten de kansen van jongeren op de arbeidsmarkt. Dat doen we door discriminatie tegen te gaan, in samenwerking met ondernemers en het onderwijs.
- We maken de gemeentelijke organisatie meer divers en inclusiever. Zo worden we een afspiegeling van de maatschappij, waar medewerkers zichzelf kunnen zijn en zich veilig voelen.
- We voeren dit jaar een eerste meting uit en meten daarna elk jaar opnieuw om te zien waar we dan staan.

MET WIE GAAN WE DIT DOEN?

We betrekken onze inwoners, zodat ze hun ervaringen met ons kunnen delen. Hun tips en adviezen gebruiken we voor ons beleid, onze aanpak en de uitvoering daarvan. We werken samen met het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en belangengroepen. Zo pakken we discriminatie op de werkvloer en bij stages aan.

WAT MAG DIT KOSTEN?				
PRIORITEIT 3: Een inclusieve samenleving	2023	2024	2025	2026
Toegankelijkheid openbare toiletten in de binnenstad	45.000	45.000	45.000	45.000
Bewustwordingscampagne inclusie en diversiteit op participatieve wijze	100.000	-	-	-
Programma Meedoen en gelijke kansen	125.000	125.000	125.000	125.000
Totaal Prioriteit 3	270.000	170.000	170.000	170.000

ZIJAANZIJ IN EEN GEMEENTE MET AMBITIE **COLLEGEPROGRAMMA 2022-2026**

BESTAANSZEKERHEIDVOOR ALLE INWONERS

Bestaanszekerheid is breder dan het wegnemen van armoede en schulden. Het gaat erom dat inwoners mee kunnen doen in de maatschappij en erbij horen. Door de energiecrisis en de oplopende inflatie ervaren meer inwoners dat zij in hun bestaanszekerheid worden bedreigd. Daarmee heeft dit onderwerp gevolgen voor de hele samenleving. Meer inwoners zullen zich afvragen of ze nog rond kunnen komen, of ze de energienota kunnen betalen en of ze hun kinderen zonder armoede op kunnen laten groeien. Toegang tot zorg, onderwijs en een zinvolle dagbesteding draagt bij aan de bestaanszekerheid van onze inwoners.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

De financiële problemen waar onze inwoners mee worstelen, worden veroorzaakt door de inflatie, stijgende energieprijzen en lonen die niet (volledig) meestijgen met de inflatie. Om mensen die hierdoor in de problemen komen goed te kunnen ondersteunen, is een stevige aanpak nodig. Zo kunnen zij een volgende stap in hun leven zetten, armoede en schulden voorkomen of de gevolgen daarvan verzachten.

Inwoners moeten weten dat de gemeente hen wil helpen en dat zij zich niet hoeven te schamen voor hun situatie. Als gemeente doen we wat we kunnen, zodat niemand zich zorgen hoeft te maken over een dak boven zijn hoofd, voldoende eten, toegang tot zorg, onderwijs, werk of dagbesteding. We willen dat inwoners zo vroeg mogelijk gebruikmaken van (subsidie)regelingen. De groep die hier behoefte aan heeft, groeit. De lokale organisaties die deze groep helpen, moeten hen eenvoudig kunnen doorverwijzen naar onze laagdrempelige informatie- en steunpunten in wijken en buurten.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We gaan de bestaande armoederegelingen in Roosendaal versimpelen, verruimen en dichter bij onze inwoners brengen. In samenwerking met onze maatschappelijke partners bekijken we hoe we op korte termijn slagvaardig en snel de juiste ondersteuning kunnen bieden. Samen met de ketenpartners zetten we in op het voorkomen en aanpakken van (problematische) schulden. We willen dat inwoners snel ondersteund worden met begrijpelijke formulieren en met zo min mogelijk aanvullende informatie en papieren.

Ook inwoners met dreigende of beginnende geldzorgen moeten terecht kunnen bij deze inloopspreekuren. We laten de meedoen-regelingen meegroeien met de inflatie en we indexeren deze jaarlijks. We passen ons beleid rondom bijzondere bijstand aan, zodat dit toegankelijk wordt voor een bredere groep inwoners.

Daarnaast doen we het volgende:

- We bestrijden de armoedeval van inwoners die vanuit een uitkering gaan werken.
- We stellen een actieplan energiearmoede op (waarbij we de grens voor energietoeslag voor lagere inkomens verhogen naar 130% van de bijstandsnorm. Daarnaast bieden we de klusbus aan, verstrekken we energieboxen en hanteren we een witgoedregeling voor mensen in de bijstand.)
- We willen van Pius X het Huis van de Bestaanszekerheid maken.
- We zorgen voor sociale ondersteuning, zodat mensen de weg weten te vinden naar de juiste hulp.
- We bevorderen de samenwerking tussen subsidiepartners.
- We volgen de ontwikkelingen via onze Armoedemonitor en sturen waar nodig bij.

MET WIE GAAN WE DIT DOEN?

- Alle maatschappelijke organisaties en initiatieven leveren een bijdrage aan de armoedebestrijding. Denk aan: buddy's en klusbussen/fixteams.
- We werken samen met onze partners (Werkplein Hart van West-Brabant, WVS), het maatschappelijk middenveld, het bedrijfsleven en onze inwoners.

WAT MAG DIT KOSTEN?

PRIORITEIT 4: Bestaanszekerheid voor alle inwoners	2023	2024	2025	2026
Inkomensondersteuning bij armoede (bestrijden armoedeval)	РМ	PM	PM	РМ
Uitbreiden meedoen-regeling	100.000	-	-	-
Verhoging minimuminkomens- grens van 120% naar 130%: Actieplan energiearmoede	750.000	750.000	750.000	750.000
Startkwalificatie voor alle jongeren	250.000	250.000	250.000	250.000
Renovatieplan en kleine duurzaamheidsmaatregelen Huis van Bestaanszekerheid (Pius X)	50.000	-	-	-
Totaal Prioriteit 4	1.150.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000

ZIJ AAN ZIJ IN EEN GEMEENTE MET AMBITIE COLLEGEPROGRAMMA 2022-2026

EEN GOEDE TOEKOMST VOOR ONZE KINDEREN

We gunnen ieder kind in onze gemeente het allerbeste. Toch groeit 15% van onze jeugdigen in armoede op (tegen 10,3% landelijk). Wij vinden dat alle kinderen en jeugdigen tot en met 23 jaar dezelfde kansen moeten krijgen. Langdurige geldproblemen hebben invloed op hun ontwikkeling. Deze kinderen worden soms minder gestimuleerd, hebben een grotere kans op sociale uitsluiting en hebben een grotere kans om eerder te stoppen met school.

Armoede heeft ook invloed op hun gezondheid en vrijetijdsbesteding. Met 'brede welvaart' willen we ervoor zorgen dat kinderen en jongeren niet hun leven lang in armoede leven en dit op hun beurt overdragen op de volgende generatie. Brede welvaart is alles wat mensen van waarde vinden. Naast geld en spullen gaat het ook om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale omgeving, persoonlijke ontwikkeling en veiligheid.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Jongeren die opgroeien in armoede mogen geen verschil ervaren met hun leeftijdsgenoten. Ze moeten dus gewoon kunnen meedoen met activiteiten op school, sport, muziek, cultuur en andere activiteiten in hun vrije tijd. Hierdoor worden alle jeugdigen in Roosendaal volwassenen met (uitzicht op) een diploma, een baan en een vast inkomen.

Daarvoor werken we de komende jaren aan:

- Kansengelijkheid en bestaanszekerheid voor iedereen. Iedere jongere heeft gelijke kansen en kan zich volledig ontwikkelen. Iemands achtergrond, het opleidingsniveau van zijn ouders en hun financiële situatie mogen geen invloed hebben op iemands ontwikkeling
- Inclusie. Jongeren doen mee en ontwikkelen hun talenten. Zij kunnen meedoen met activiteiten op school, sport, cultuur en andere activiteiten in hun vrije tijd.
- Samenwerking met en tussen alle (subsidie)partners. Dit stellen we als voorwaarde als we subsidies verlenen en diensten inkopen.

Om dat te bereiken, werken we nauw met elkaar samen, bij welke afdeling of organisatie we ook horen. Dat leidt tot de volgende resultaten in 2026:

- Het aantal jongeren met een startkwalificatie is gestegen.
- Jongeren weten hoe ze met geld moeten omgaan. Het aantal jongeren met schulden is afgenomen.
- Jongeren hebben een netwerk om op terug te vallen.
- Jongeren maken gebruik van de regelingen om mee te doen op het gebied van onderwijs, sport en cultuur. Het aantal jeugdigen dat gebruikmaakt van deze regelingen, is gestegen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

- We analyseren de leefgebieden van kinderen (thuis, school, vrije tijd en de buurt)
 én de leefdomeinen van hun gezinnen (werk, inkomen, zorg, opvoeding, veiligheid,
 gezondheid). Op basis daarvan bepalen we onze aanpak om de resultaten hierboven
 te kunnen halen.
- Daarna maken we een plan van aanpak. Dat doen we in samenwerking met onze partners.

De activiteiten die we ontplooien voor 'Een goede toekomst voor onze kinderen', stemmen we goed af op andere prioriteiten van ons college. Zo zorgen we bijvoorbeeld voor een goede samenhang met de onderwerpen 'Leefbare en veilige buurten', 'Een inclusieve samenleving' en 'Bestaanszekerheid'.

MET WIE GAAN WE DIT DOEN?

We gaan samen met onze inwoners, partners en ondernemers aan de slag om kinderarmoede aan te pakken. Omdat dit zo'n lastig probleem is, zijn er veel partijen bij betrokken: de jongeren zelf en hun ouders, de Jongerenraad, jeugdprofessionals, jeugdgezondheidszorg, welzijns- en jongerenwerk, het onderwijs, de kinderopvang, leerplicht, zorgaanbieders, Quiet Community, Don Bosco, Stichting Paul, Stichting Leergeld, Cultuurcompaan, Jeugdfonds Cultuur, Stichting Social Klus en BuddyLink. Daarnaast werken we samen met landelijke partijen om onze bijdrage te leveren aan het bestrijden van armoede in Nederland.

WAT MAG DIT KOSTEN?

PRIORITEIT 5: Een goede toekomst voor onze kinderen	2023	2024	2025	2026
Extra inzet jeugdprofessionals, huisartsenroute en aanvulling op basisinformatie	500.000	500.000	500.000	500.000
Plan van aanpak kinderarmoede	75.000	-	-	-
Incidentele verhoging subsidies voor de bestrijding van kinderarmoede	100.000	-	-	-
Totaal Prioriteit 5	675.000	500.000	500.000	500.000

ZICHTBAAR BETER **ONDERHOUD**

We zorgen voor meer groen en gaan dat beter onderhouden, waardoor onze omgeving mooier en gezonder wordt. We maken meer ruimte voor planten en dieren, waardoor Roosendaal aantrekkelijk blijft om te wonen, te werken, elkaar te ontmoeten en je vrije tijd door te brengen. En we zorgen ervoor dat de openbare ruimte zowel de gevolgen van hevige regenbuien als van droogte goed kan opvangen. We zorgen dat inwoners tijdig worden geïnformeerd over werkzaamheden in hun buurt of straat en leggen onze aanpak goed uit.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We willen dat Roosendaal een mooie, gezonde omgeving is waar mensen graag verblijven. Om dat te bereiken, maken we meer buurten veilig, klimaatbestendig, socialer en schoner. We zorgen voor meer groen, meer biodiversiteit en een inrichting die tegen hevige regenval en droogte kan.

In 2026 hebben we ook een netwerk van fietspaden aangelegd om prettig en veilig door de stad en naar de dorpen te fietsen. Binnen en tussen de wijken liggen ook aantrekkelijke wandelpaden.

Uiterlijk in 2050 zijn alle buurten en dorpen klimaatbestendig ingericht. In 2030 zijn we daar halverwege mee. We hebben dan geen last meer van wateroverlast, hittestress en droogte. De openbare ruimte is dan zo ingericht dat die altijd leefbaar en praktisch te onderhouden is.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Om dit doel te bereiken, maken we in 2023 een werkprogramma 'Kwaliteitsslag openbaar gebied'. In onze aanpak is ook ruimte voor maatwerk. Hoe we het onderhoud uitvoeren, kan dus per gebied verschillen. Zo is ons onderhoud steeds meer gericht op de beleving van de openbare ruimte. Maatwerk betekent ook dat er ruimte is voor experimenten en initiatieven van inwoners, zoals een 'Right to Challenge', waarbij inwoners meer eigen regie, eigenaarschap én verantwoordelijkheid krijgen. Het werkprogramma bestaat uit vier onderdelen:

1. Schoon en heel

In de periode tot 2026 verhogen we de kwaliteit van het beheer en onderhoud van voetpaden, fietspaden, straatmeubilair en speeltoestellen. Ook maken we meer werk van het beheer en onderhoud van wegen, straten, pleinen en civieltechnische werken (zoals bruggen en viaducten). Tot 2025 werken we nog volgens de bestaande afspraken. In 2025 bepalen we hoe we dit beheer en onderhoud kunnen verbeteren. Daarbij stemmen we de planning zo veel mogelijk af op andere werkzaamheden, zoals werk aan het riool, grondwerk en klimaatmaatregelen. We houden ook rekening met de planning van nutsbedrijven, zoals Enexis en Brabant Water.

We besteden in de periode tot 2026 ook meer aandacht aan het verwijderen van zwerfafval en van onkruid tussen de stenen. De afspraken hierover kunnen per gebied verschillen.

2. Veilig en sociaal

Waar nodig pakken we de buitenruimte aan, zodat mensen zich veiliger voelen en de leefbaarheid en sociale cohesie verbeteren. We passen de openbare ruimte bovendien zó aan dat mensen minder snel ongewenst gedrag vertonen.

3. Klimaatadaptief

Overal waar we de openbare ruimte aanpassen, kijken we hoe we dat zo slim mogelijk kunnen doen. We stellen een Klimaatadaptatieplan Leefomgeving op. Daarmee slaan we meerdere vliegen in één klap: we gaan wateroverlast en hitte tegen, we zorgen voor meer biodiversiteit én we gebruiken zo veel mogelijk duurzame en circulaire materialen. We maken verder een overzicht van alle locaties die nu nog last hebben van hittestress, droogte en wateroverlast. Locaties die nog niet op onze Beheerkalender staan, voegen we vanaf 2024 toe.

4. Groen

We kunnen niet al het groen perfect onderhouden. Daarom maken we duidelijke keuzes. Op strategische plaatsen investeren we op korte termijn juist méér in het onderhoud, zodat we op lange termijn lagere onderhoudskosten hebben doordat de natuur zichzelf verder kan ontwikkelen.

Onze parken en ecologische verbindingszones (EVZ's) zijn belangrijk voor de leefbaarheid van buurten en dorpen. Hier investeren we in, zodat deze gebieden klimaatbestendiger en mooier worden. De inrichting en het onderhoud liggen voortaan op het niveau 'goed'. Dat doen we in fases volgens een visie Parken & Ecologische Verbindingszones. Die leveren we op in 2023 en voeren we voor een deel al in deze bestuursperiode uit.

Binnen deze visie omschrijven we duidelijk welke functie het gebied heeft, waar het voor gebruikt wordt en hoe lang mensen er verblijven. Per jaar kunnen we 3 gebieden opnieuw inrichten. De plannen hiervoor zetten we op onze Beheerkalender. Zo zijn de parken en EVZ's in 2030 hét klimaatbestendige visitekaartje van Roosendaal.

Samenhang met andere punten

Het punt 'Zichtbaar beter onderhoud' staat natuurlijk niet op zichzelf. We zien links met het punt 'Ruim baan voor fietsers' en 'Versnellen van de energietransitie en klimaatadaptatie'. De vier onderdelen hierboven hebben ook effect op alle nieuwe ruimtelijke plannen. We verwerken dit in het omgevingsplan. Zo werken we continu aan een klimaatbestendige en mooie openbare ruimte.

MET WIE GAAN WE DIT DOEN?

We overleggen met bewoners, partners en ondernemers als we in hun buurt aan de slag gaan. We delen informatie over de opbouw van buurten, dorpen en zelfs straten, om inwoners gerichter te bereiken. Daarnaast blijven we aangesloten bij nationale, provinciale en regionale klimaatplannen.

We investeren in betere adviezen en in meer mensen voor (publieks)communicatie. Om meer werk te kunnen aanpakken, nemen we binnen Openbare Werken meer mensen aan vanuit een leer-werktraject, met een afstand tot de arbeidsmarkt of met een beperking. Daarbij zorgen we voor de juiste begeleiding. Daarnaast willen we twee extra ploegen samenstellen, zodat het onderhoud op peil blijft en we meldingen van inwoners beter kunnen afhandelen.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Prioriteit 6: Zichtbaar beter onderhoud (belevend beheer)	2023	2024	2025	2026
Impulsbudget veilige en sociale buitenruimte in buurten en dorpen	2.700.000	-	-	-
Onderzoek onderhoud stoepen p B-niveau	100.000	-	-	-
Opstellen werkprogramma Kwaliteitsslag openbaar gebied: transitie van technisch beheer naar op de beleving gericht beheer	100.000	-	-	-
Intensiveren aanpak zwerfafval	50.000	-	-	-
Opstellen visie Parken en Ecologische verbindingszones (inrichtingsplan per park, drie parken per jaar)	45.000	-	-	-
Uitvoeren werkprogramma Kwaliteitsslag openbaar gebied	PM	РМ	PM	РМ
Totaal prioriteit 6	2.995.000	-	-	-

PRETTIG EN **VEILIG**DE WEG OP

We besteden in Roosendaal veel aandacht aan gezondheid en veiligheid. Verkeersveiligheid is daar een belangrijk onderdeel van. In 2022 hebben we een top 20 samengesteld van de meest onveilige wegen in onze gemeente. Daarbij hebben we meteen gekeken hoe we die kunnen aanpakken. Door maatregelen te treffen, zorgen we voor minder ongelukken en een veiliger gevoel in het verkeer.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

In Roosendaal kunnen mensen op een prettige en veilige manier aan het verkeer deelnemen. We pakken onveilige wegen zichtbaar aan, zodat er minder ongevallen gebeuren en mensen zich veiliger voelen in het verkeer. Zo kunnen jong en oud veilig naar buiten blijven gaan.

De verkeersveiligheid verbeteren is maatwerk. We kijken in elke situatie wat er nodig is: de weg aanpassen en/of maatregelen nemen om het gedrag van weggebruikers te veranderen. Waar mogelijk spelen we in op landelijke ontwikkelingen, zoals op termijn een snelheid van 30 kilometer per uur in de bebouwde kom. We boeken meetbare resultaten door gericht in te spelen op het aantal ongevallen op een plaats en de oorzaken ervan. In 2026 zijn acht verkeersonveilige locaties aangepakt en verbeterd.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Vanaf het najaar van 2022 gaan we aan de slag met de locaties uit de top 20. Jaarlijks willen we twee van deze locaties aanpakken. Eind 2022 bepalen we de volgorde, waarbij we kijken hoe we projecten slim kunnen combineren. Voor iedere locatie maken we een eerste berekening van de kosten met daarbij een voorstel voor de financiering. Per locatie ontwerpen we een veilige, vernieuwde situatie en waar nodig een gedragscampagne. Daarbij letten we vooral op lagere snelheden van het verkeer en bescherming van zwakke verkeersdeelnemers, zoals voetgangers en fietsers. We melden de projecten aan voor cofinanciering uit de Investeringsimpuls Verkeersveiligheid van het ministerie van IenW.

MET WIE GAAN WE DIT DOEN?

We overleggen structureel met Veilig Verkeer Nederland (VVN), de Fietsersbond en de politie. Daarnaast bekijken we vooraf per locatie wie we nog meer betrekken, zoals vertegenwoordigers vanuit de wijk en direct omwonenden. We bespreken onze ontwerpen met hen, zodat we tot een ontwerp komen waar zo veel mogelijk mensen het mee eens zijn. Acties om het rijgedrag van mensen te beïnvloeden ontwerpen we samen met VVN en de Fietsersbond. De gemeente heeft als wegbeheerder de taak om de veiligheid van wegen te waarborgen. De politie handhaaft de verkeersregels.

WAT MAG DIT KOSTEN?				
Prioriteit 7: Prettig en veilig de weg op	2023	2024	2025	2026
Aanpak top 20 hotspots verkeersveiligheid (twee locaties per jaar)	1.400.000	PM	PM	PM
Werkbudget voor diverse acties om de verkeersveiligheid te verbeteren	250.000	250.000	250.000	250.000
Opstellen integraal Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan met accent op verkeersveiligheid	-	100.000	-	-
Opstellen nieuw parkeerplan gereguleerd gebied	60.000	-	-	-
Beleidsplan deelmobiliteit	35.000	-	-	-
Herziening parkeernormen	10.000	-	-	-
Totaal prioriteit 7	1.755.000	350.000	250.000	250.000

RUIM BAAN VOOR FIETSERS

De gemeente Roosendaal groeit de komende decennia naar meer dan 100.000 inwoners. We willen ervoor zorgen dat de stad, de dorpen en de voorzieningen goed bereikbaar blijven. Dat vraagt om een andere manier van denken op het gebied van mobiliteit. Fietsen is duurzaam, gezond en goedkoop. Daarom willen we mensen nog meer stimuleren om met de fiets te gaan. Tegelijk zien we dat fietsers kwetsbaar zijn in het verkeer. Daarom besteden we ook meer aandacht aan hun veiligheid.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We willen dat je in Roosendaal prettig en veilig kunt fietsen, op goede, goed onderhouden en veilige fietspaden met veel groen. Mensen gebruiken vaker de (elektrische) fiets en het lokale autogebruik neemt af.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Om van Roosendaal een echte fietsstad te maken, stellen we een nieuw Integraal Fietsplan op. Dat plan bevat alle projecten om fietsen aantrekkelijker te maken. Denk aan het zorgen voor voldoende fietsenstallingen en oplaadpunten, het zorgen voor veilige en aantrekkelijke fietspaden en acties om meer mensen over te halen om de fiets te pakken.

Het Integraal Fietsplan gaat in het najaar van 2023 naar de gemeenteraad. Zodra het plan is vastgesteld, weten we welke fietsprojecten we in de periode tot en met 2028 gaan uitvoeren. Het verbeteren van de bestaande fietspaden heeft een link met het punt 'Zichtbaar beter onderhoud'.

We blijven ook werken aan snelfietsroutes om de regionale bereikbaarheid per fiets te verbeteren. De snelfietsroute naar Bergen op Zoom is al klaar. We onderzoeken nu hoe we ook routes kunnen aanleggen richting Nispen/Essen/Antwerpen en Etten-Leur/Breda. Daar beginnen we eind 2023 mee.

MET WIE GAAN WE DIT DOEN?

We werken op drie niveaus samen: binnen de gemeente, in de regio en met de provincie.

Binnen de gemeente betrekken we de Fietsersbond en Veilig Verkeer Nederland bij de opzet van het Integraal Fietsplan. De Fietsersbond heeft bijvoorbeeld pas geleden zelf onderzoek gedaan naar verkeersonveilige locaties. Die informatie nemen we graag mee. Daarnaast luisteren we goed naar onze inwoners en mensen die in Roosendaal werken. Zo bouwen we stap voor stap en interactief verder aan 'Roosendaal fietsstad'.

We werken ook samen met de gemeenten om ons heen om snelfietsroutes aan te leggen. Daarbij hebben we contact met Bergen op Zoom, Nispen/Essen/Antwerpen en Etten-Leur/Breda. Ook de provincie Noord-Brabant is een belangrijke partner met kennis, een relevant netwerk en mogelijke subsidies.

WAT MAG DIT KOSTEN?				
Prioriteit 8: Ruim baan voor fietsers	2023	2024	2025	2026
Snelfietsroutes: twee tracéstudies	35.000	35.000	-	-
Opstellen integraal Fietsplan	60.000	PM	PM	РМ
Fietsoplaadpunten	25.000	-	-	-
Totaal prioriteit 8	120.000	35.000	-	-

PRIORITEIT #9 -----

GEZOND LEVEN ZO GEMAKKELIJK MOGELIJK MAKEN

Door de coronapandemie zien meer mensen het belang in van een gezondere leefstijl. Vooral kwetsbare inwoners hebben begeleiding nodig om ziekten door hun leefstijl te voorkomen. Mensen met een laag inkomen en een lage opleiding leven zeven jaar korter en vijftien jaar langer in minder goede gezondheid (bron: CBS).

Naar schatting heeft 18% van de Nederlandse jongeren (tussen de 10 en 19 jaar) een psychische aandoening en dat is méér dan het EU-gemiddelde (bron: UNICEF-rapport State of the World's Children 2021). Ook in Roosendaal is het aantal jongeren met mentale problemen mede door de coronacrisis toegenomen. Verder neemt de vergrijzing toe en hebben meer ouderen ondersteuning en zorg nodig.

Deze ontwikkelingen zetten het zorgsysteem onder druk. Dit zien we terug in het groeiend tekort aan zorgpersoneel, een hoge werkdruk, een stijgende zorgvraag en overbelasting van mantelzorgers.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Samen met onze partners in de regio willen we de huidige focus op ziekte en zorg ombuigen naar het bevorderen van een positieve gezondheid. We ondersteunen inwoners zodat zij de regie over hun leven houden. Ouderen kunnen daardoor langer zelfstandig thuis wonen en deelnemen aan de samenleving. Daarnaast kiezen we ook bewust voor een perspectief voor de lange termijn, gericht op een gezonde generatie in 2040.

Als gemeente willen we binnen onze mogelijkheden maximaal bijdragen aan:

- Minder achterstanden op het gebied van gezondheid.
- Goede zorg en ondersteuning voor iedereen.
- Een sterkere mentale gezondheid en weerbaarheid voor onze jongeren.
- Voldoende mogelijkheden voor ontmoeting op buurtniveau.
- Woningen die aansluiten op de woonzorgbehoeften van onze inwoners.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

- We ontwikkelen een actieprogramma om achterstanden op het gebied van gezondheid te verminderen en te voorkomen.
- We gaan uit van positieve gezondheid, zodat mensen het vermogen ontwikkelen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan.
- We verbeteren de mentale fitheid van kwetsbare inwoners. Daarbij stimuleren we een gezonde leefstijl.
- We zorgen voor financiële ondersteuning voor mensen met een inkomen tot 120% van de bijstand. Zo kunnen zij deelnemen aan sport- en cultuuractiviteiten.
- We stimuleren inwoners om zich voor te bereiden op het ouder worden. We investeren in sociale verbondenheid en een sterke sociale woonomgeving.
- We gaan aan de slag met het doorontwikkelen van onze buurthuizen.
- We hanteren de belangrijkste punten uit onze Woonzorgvisie:
 - We bouwen en ontwikkelen voor een toekomst waarin mensen gezond oud kunnen worden en kunnen leven in een passende omgeving.
 - We bouwen voor ontmoeting.
 - We investeren in de vrij toegankelijke voorzieningen (het 'voorliggend veld').
 - We stimuleren digitalisering en innovatie.
- We werken de opgaven uit de Woonzorgvisie verder uit en ontwikkelen een toetsings kader voor bouwprojecten.
- We lopen voorop in de regio (D9) en werken samen met zorgverzekeraars en zorgpartijen.
- We volgen de ontwikkelingen via de GGD Gezondheidsmonitor en sturen waar nodig bij.

Door deze maatregelen bereiken we het volgende resultaat in 2026:

- Meer wijken en buurten zijn toegankelijk voor iedereen.
- In iedere buurt zijn er voldoende mogelijkheden om elkaar te ontmoeten.
- We bouwen voor de (toekomstige) woonbehoefte in Roosendaal. Hiervoor hanteren we een toetsingskader.

MET WIE GAAN WE DIT DOEN?

Een gezondere leefstijl gaat om méér dan zorg en welzijn. We kijken dan ook breder: naar de leef- en woonomgeving, de sociale omgeving en het onderwijs. Vanuit verschillende portefeuilles dragen we bij aan een betere gezondheid van onze inwoners. Bij ruimtelijke, sociale en economische plannen en bij plannen op het gebied van onderwijs, gezondheid en welzijn zorgen we ervoor dat onze keuzes bijdragen aan een gezonde leefomgeving en leefstijl.

We werken lokaal en in de regio samen met gemeenten, zorg- en welzijnspartijen en verzekeraars. Zo dragen we bij aan een goede samenwerking tussen de nulde-, eersteen tweedelijns zorg.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Prioriteit 9: Gezond leven zo gemakkelijk mogelijk maken	2023	2024	2025	2026
Uitwerken actieprogramma plus toetsingskader Gezond Leven	50.000	-	-	-
Totaal prioriteit 9	50.000	-	-	-

PRIORITEIT #10

VERSNELLEN VAN DE ENERGIETRANSITIE EN KLIMAATADAPTATIE

In Roosendaal werken we hard aan een duurzame, veilige leefomgeving die haalbaar en betaalbaar is voor iedereen. Onze gemeente wordt een plek waar we energiezuinig en klimaatadaptief wonen, in een aantrekkelijke, groene omgeving waarin we minder afhankelijk zijn van gas.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

In 2050 zijn we een energieneutrale en klimaatadaptieve gemeente. In 2030 hebben we deze doelstelling voor de helft bereikt.

Een van de belangrijkste doelen uit het Klimaatakkoord is het verminderen van onze CO2-uitstoot: in 2030 met de helft ten opzichte van 1990. In 2050 moet de uitstoot van broeikasgassen met 95% afgenomen zijn. Ook zijn we in 2050 klimaatneutraal en is Roosendaal klimaatbestendig ingericht. Deze landelijke doelen uit het Klimaatakkoord en het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie hebben we vertaald naar regionale en lokale doelen. Deze zijn onder andere opgenomen in de Regionale Energiestrategie 2030 (RES), de Transitievisie Warmte (2021) en Roosendaal Natuurstad (2021). Om deze doelstellingen te halen, moeten we op een andere manier naar de stad en de dorpen kijken en op een andere manier wonen, produceren en gebruiken.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We werken met de thema's uit het Klimaatakkoord. Dit zijn de belangrijkste en nieuwe acties:

Elektriciteit

- Meer schone stroom opwekken en gebruiken. In 2023 presenteren we onze nieuwe visie op duurzame energie. Die hebben we nodig om buurten en wijken aan te pakken en nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken.
- 2. Altijd genoeg stroom. Samen met de netbeheerder, gemeenten in de regio, inwoners en initiatieven kijken we continu hoe we ervoor kunnen zorgen dat er altijd genoeg stroom is. Ook onderzoeken we de opslag van de opgewekte energie in huis, in de straat of in de buurt.
- 3. Inwonersparticipatie: inwoners denken en doen mee. We betrekken hen bij ons beleid en zorgen voor bewustwording en draagvlak. Dit doen we via een mobiel informatiecentrum en informatieavonden.

Gebouwde omgeving

- 1. Stap voor stap verduurzamen. In 2023 presenteren we het Roosendaals Isolatieprogramma en een duurzaamheidskader voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarmee krijgt duurzaamheid een belangrijke plaats in nieuwe projecten en ontwikkelingen in de periode 2023-2026.
- Voor woningeigenaren. We faciliteren en stimuleren woningeigenaren om te verduurzamen. Dat doen we met een stimuleringslening, energiecoaches en een campagne voor meer bewustwording.
- 3. Zichtbare koplopers. We gebruiken het voormalige EKP-gebouw om duurzaamheid zichtbaar te maken en een community te bouwen. Ook onderzoeken we hoe we theater De Kring kunnen verduurzamen en kunnen inzetten als warmte- en energiebron voor de omgeving.
- 4. Wijkgerichte aanpak. De Transitievisie Warmte werken we stap voor stap, jaar na jaar, uit in wijkuitvoeringsplannen. De warmtetransitie hangt sterk samen met duurzame en sociale wijkontwikkeling, en daarmee ook met het punt 'Leefbare buurten en dorpen'. In 2022 zijn de resultaten van een onderzoek naar de wijk Westrand beschikbaar. We stellen dan een uitvoeringsplan op. Daarmee wordt duidelijk hoe het hart van de Westrand opnieuw ontwikkeld gaat worden.

Industrie

- 1. Slim: zuiniger produceren, samenwerking en restwarmte. We onderzoeken of we restwarmte meer kunnen inzetten als alternatieve warmtebron. Daarmee kunnen we het warmtenet uitbreiden.
- 2. Schoon: elektrificatie, opslag en geothermie. We onderzoeken de mogelijkheden voor energie-optimalisatie, -opslag en geothermie. Bij Majoppeveld onderzoeken we de mogelijkheden om slim om te gaan met de capaciteit van het stroomnet.
- **3.** Nieuw: onderzoek en kennisontwikkeling, circulaire productie en CO2 als grondstof. Samen met de RWB onderzoeken we de mogelijkheden voor circulariteit en stellen we een uitvoeringsprogramma circulaire economie op. Zo willen we in 2050 zorgen voor een economie zonder afval.

Ruimtelijke adaptatie

50

- 1. Voor de stad en de dorpen. We maken plannen en nemen extra maatregelen om de stad en de dorpen versneld klimaatbestendig te maken. (Zie het punt 'Zichtbaar bete onderhoud'.) Elk nieuw plan wordt klimaatbestendig uitgevoerd, net als elk groot onderhoudsproject aan wegen, riolering of openbaar gebied. Bij het beheer van de openbare ruimte sturen we op het versterken van de biodiversiteit. We stimuleren inwoners en organisaties om hun eigendommen te vergroenen en te verduurzamen en zetten daarvoor de stimuleringsregeling Natuurstad voort.
- 2. Bedrijventerreinen. Op bedrijventerreinen is het vaak erg warm. Daarom maken we plannen en nemen we maatregelen om hier versneld aangename plekken van te maken. We gaan Vijfhuizenberg vergroenen en vriendelijker maken voor voetgangers en fietsers. (Ook dit punt heeft een link met 'Zichtbaar beter onderhoud'.)
- **3. Buitengebied.** We bestrijden verdroging, verbeteren de waterkwaliteit en versterken de biodiversiteit in het buitengebied. (Zie het punt 'Perspectief voor het landelijk gebied'.)
- 4. Omgevingsplan. De eisen voor duurzaamheid en klimaatadaptatie nemen we op in het Omgevingsplan. Zo zorgen we ervoor dat initiatiefnemers de juiste maatregelen nemen.

MET WIE GAAN WE DAT DOEN?

Werken aan een duurzaam Roosendaal doen we niet alleen. We hebben al een groot netwerk opgebouwd waar we actief mee samenwerken. Dit netwerk bestaat onder andere uit de DER (Duurzaam Energiebedrijf Roosendaal), StER (Stichting Energietransitie Roosendaal), MEC (Milieu Educatief Centrum), MAR (Milieuadviesraad), NEC (Nispens energiecollectief) en Energiecoöperatie Majoppeveld. Daarnaast communiceren we actief met de inwoners, bedrijven en ondernemers van Roosendaal. We werken ook samen met Enexis, DE6, Regionaal Energieloket, de provincie Noord-Brabant, de Regio West-Brabant en RVO. In KaaiDuurzaam - het voormalige EKP-gebouw - bieden we ruimte aan diverse duurzame initiatieven en ondernemers.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Prioriteit 10: Versnellen van de energietransitie en klimaatadaptatie	2023	2024	2025	2026
Opstellen wijkuitvoeringsplannen (WUP's)	1.200.000	-	+	-
Aanpakken top 10 locaties met hittestress en wateroverlast	600.000	-	-	-
Inzet klusbus: gericht op kleine isolerende maatregelen aan huis	80.000	80.000	80.000	80.000
Verlengen stimuleringsregeling Roosendaal Natuurstad	75.000	75.000	75.000	75.000
Evaluatie Roosendaal Natuurstad en uitbreiding klimaatbestendige maatregelen	200.000	-	-	-
Aanpak verduurzaming bedrijventerreinen (inclusief bedrijventerreinenbeleid)	75.000	50.000	50.000	50.000
Opstellen lokaal klimaatadaptatieplan leefomgeving	150.000	-	-	-
Werkbudget duurzaamheid	50.000	80.000	-	-
Duurzaamheidscampagne	25.000	25.000	25.000	25.000
Dierenwelzijn	20.000	20.000	20.000	20.000
Doorontwikkelen KaaiDuurzaam: duurzame community	70.000	-	-	-
Studiebudget milieuzone zero emissie en communicatie hierover richting ondernemers	60.000	-	-	-
Businesscase verduurzamen en vergroenen De Kring en omgeving	50.000	РМ	PM	PM
Opstellen lokaal hitteplan	15.000	-	-	-
Transformatie Westrand: start aansluiting warmtenet	-	PM	PM	PM
Totaal prioriteit 10	2.670.000	330.000	250.000	250.000

PRIORITEIT #11 -----

PERSPECTIEF VOOR HET LANDELIJK GEBIED

In ons buitengebied staan we voor grote opgaven: klimaatadaptatie, biodiversiteit, energietransitie, economie, ecologie en natuurontwikkeling. Het welzijn van mens en dier komt in de knel, het stikstofprobleem vraagt dringend om een oplossing en boeren en andere ondernemers in het buitengebied hebben een helder en werkbaar perspectief nodig. Ecologie en economie moeten in balans komen om het buitengebied toekomstbestendig te maken.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We willen een toekomstbestendig buitengebied. Daarin zijn ecologie en economie met elkaar in evenwicht. De kwaliteit van de natuur is op orde en het watersysteem is robuust en gezond. In 2050 is ons buitengebied klimaatneutraal.

Met alle betrokken partijen werken we aan een gedeeld toekomstbeeld voor het buitengebied. Dit doen we in stappen, per deelgebied. In 2024 is dit plan klaar en starten we met de uitvoering, die in 2026 in volle gang is.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Het Rijk geeft met het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) de grote lijnen voor de transitie van het buitengebied. De provincie werkt uit hoe we dat in Brabant gaan doen en wie daarbij welke rol heeft. Als gemeente werken we samen met de provincie aan gebiedsplannen die samen een compleet en gedeeld toekomstbeeld vormen voor het buitengebied.

Door de veranderingen in het buitengebied neemt de vraag naar ruimte toe. We hebben die ruimte nodig voor meer huizen, natuur en bossen. Het NPLG heeft het zelfs al over het tekenen van 'de nieuwe kaart van Nederland'. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor de ruimtelijke ordening, het verlenen van vergunningen, het bevorderen van de biodiversiteit, economie en recreatie. Daarom leveren wij een grote bijdrage aan het tekenen van die nieuwe kaart.

In het najaar van 2022 gaan we in gesprek met de agrarische sector om samen tot nieuwe perspectieven te komen voor de sector en het Roosendaalse buitengebied. De uitkomsten nemen we mee in de gebiedsplannen die we gaan opstellen. Daar zijn we deels al mee gestart via de zogenoemde gebiedsgerichte aanpak (GGA). We nemen deel aan de GGA Brabantse Wal en zijn met de provincie in gesprek om een GGA op te stellen voor het gebied ten zuiden van Roosendaal. Het is de bedoeling dat de gebiedsplannen in 2023 klaar zijn. Dan weten we ook pas hoe de concrete plannen eruitzien.

MET WIE GAAN WE DAT DOEN?

We overleggen structureel met de agrariërs. We gaan bij boerenbedrijven langs om tijdens een aantal gesprekken een beeld te krijgen, informatie te delen en informatie op te halen die we in onze plannen kunnen verwerken.

Binnen de gebiedsgerichte aanpak trekken we sowieso op met alle partners en gebruikers van het landelijk gebied, zoals het waterschap, de agrarische sector en natuur- en terreinbeheerders. Voor de GGA van het gebied ten zuiden van Roosendaal is ook de gemeente Rucphen een partner. We werken binnen de kaders van het Rijk en trekken samen op met de provincie Noord-Brabant.

We kijken ook over de grenzen heen en volgen de ontwikkeling van het Grenspark Zoom Kalmthoutse Heide tot een Nationaal Park Vlaanderen. Waar mogelijk benutten we de kansen om elkaar te versterken.

WAT MAG DIT KOSTEN?				
Prioriteit 11: Perspectief voor het landelijk gebied	2023	2024	2025	2026
Uitvoeren provinciale bossenstrategie	200.000	-	-	+
Onderzoek en planuitwerking perspectief landelijk gebied: GGA Visdonk	75.000	РМ	РМ	PM
Opstellen gebiedsvisie vergroening grensovergang Essen	20.000	-	-	-
Gebiedsgerichte aanpak / gebiedsplannen	РМ	PM	PM	PM
Totaal prioriteit 11	295.000	-	-	-

ZIJAANZIJ N EEN GEMEENTE MET AMBITIE COLLEGEPROGRAMMA 2022-2026 56

STIMULANS VOOR KUNST EN CULTUUR

We willen dat Roosendaal en de dorpen aantrekkelijk zijn om in te wonen. Dat vraagt onder andere om een divers en aansprekend aanbod op het gebied van cultuur. De stad en de dorpen bruisen op hun eigen manier, waarbij iedereen deel kan nemen aan culturele activiteiten.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Roosendaal heeft een volwaardig cultuuraanbod dat steeds aansluit bij de beleving van mensen. Dat vraagt om een culturele sector die onderscheidend is en is gericht op cultuurdeelname en beleving. We houden vast aan onze identiteit, want inwoners zijn tevreden over de typisch Roosendaalse evenementen. Daarbovenop voegen we een interessant en aansprekend aanbod toe.

Vooral voor jeugd en volwassenen tot 45 jaar zorgen we voor meer culturele binding. Culturele activiteiten vind je niet alleen in de schouwburg en de musea, maar juist ook in de buurten en dorpen. Zo stimuleren we sociale contacten en sociale cohesie. Een kwart van onze inwoners vindt dat hij in een ongezellige buurt woont met weinig tot geen saamhorigheid. Dat willen we verbeteren.

In 2026 hebben we meer lokale, nationale en internationale bezoekers. We hebben spraakmakende exposities met historische verhalen, hedendaagse kunst en meer opzienbarende kunst in de openbare ruimte. We experimenteren met kunstvormen en nodigen jongeren en scholen uit om met ons mee te denken. Waar mogelijk starten we alvast met proeftuinen, vouchers en herstelacties na corona. Alle vormen van cultuur worden beoefend in de stad, de wijken en de dorpen. Inwoners krijgen de kans om hun talenten te ontwikkelen door met kunst en cultuur aan de slag te gaan.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We zorgen ervoor dat mensen 'Het Verhaal van Roosendaal' kunnen ervaren en beleven. Dat doen we via cultuureducatie, evenementen, erfgoed, de stadsdichter, de stadscomponist en de 'grote' en 'volkscultuur'. Om ons cultuuraanbod verder te verbeteren, stellen we in 2023 en 2024 een nieuw cultuurbeleid op, inclusief een uitvoeringsprogramma. Daarin maken we scherpe keuzes over wat we wel en niet doen. We doen iets goed of we doen het niet. Vooruitlopend op het nieuwe beleid gaan we aan de slag met experimentele proeftuinen.

Natuurlijk houden we ook ons erfgoed op orde. Kunstwerken willen we vooral buiten laten zien. Festivals en evenementen in de stad en de dorpen zien we als kans om cultuur te maken én te beleven. In stedelijke ontwikkelingen als het Vlietpark en KaaiDuurzaam zien we kansen om kunst, cultuur en creativiteit toe te voegen en het 'creatieve makersklimaat' te stimuleren.

We geven ruimte aan cultuur met een grote C én aan amateurkunst en volkscultuur, zoals carnaval. Daarnaast besteden we meer aandacht aan urban culture. We zien namelijk dat we hiermee andere doelgroepen aanspreken, die we via de reguliere sport en cultuur niet bereiken, zoals met graffiti- en dance-evenementen bij The Loods.

DOOR EEN GOEDE VOORBEREIDING, SAMEN MET DE ORGANISATOREN, ZORGEN WE VOOR EEN VEILIG VERLOOP EN ZO MIN MOGELIJK OVERLAST VOOR OMWONENDEN. MET WIE GAAN WE DIT DOEN?

We willen dat ons cultuuraanbod iedereen aanspreekt. Daarom roepen we een Verbindingstafel Cultuur in het leven en overleggen we met inwoners en ondernemers. Hoe zien zij de ontwikkeling van onze gemeente op cultureel gebied? We betrekken hen bij het opstellen van het programma, zodat het echt van iedereen wordt.

In de tussentijd leggen we contacten met de juiste instanties om Roosendaal cultureel op de nationale en internationale kaart te zetten. We willen daarnaast leren van andere regio's. Denk aan een stad als Valencia of aan de regio Zuid-Limburg, die enkele jaren geleden een aansprekende Europese cultuurprijs kreeg.

WE HEBBEN IEDEREEN NODIG: CULTURELE EN MAAT-SCHAPPELIJKE INSTELLINGEN, KUNSTENAARS, INWONERS, ONDERNEMERS, DE KINDEROPVANG, WELZIJNSWERK, HET ONDERWIJS, ET CETERA.

Voor kennisdeling en inspiratie hebben we contact met gemeenten in de regio, middelgrote en grote gemeenten in de rest van Nederland en de provinciale en landelijke kenniscentra voor cultuur.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Prioriteit 12: Stimulans voor kunst en cultuur	2023	2024	2025	2026
Kunst in de openbare ruimte: aanjagen en aanschaf	400.000	-	-	-
Kunst in de openbare ruimte: onderhoud en (digitale) ontsluiting	60.000	60.000	60.000	60.000
Stadsprogrammeur	50.000	100.000	100.000	100.000
Monumentenzorg (waaronder Kasteel van Wouw/erfgoedcentrum)	105.000	50.000	50.000	50.000
Proeftuinen cultuur	125.000	-	-	-
Extra locaties cultuurbeoefening en -beleving	25.000	50.000	50.000	-
Aanwijzen beschermde stads- en dorpsgezichten en parken	115.000	-	-	-
Transitie erfgoed en museum	90.000	-	-	-
Openluchttheater Vrouwenhof	10.000	10.000	10.000	10.000
Uitwerken en selecteren wederopbouwarchitectuur	30.000	-	-	-
Opstellen nieuwe Cultuurnota 2025-2035	25.000	-	-	-
Totaal prioriteit 12	1.035.000	270.000	270.000	220.000

ZIJ AAN ZIJ IN EEN GEMEENTE MET AMBITIE COLLEGEPROGRAMMA 2022-2026 60

RUIMTE VOOR ONTSPANNING EN VERMAAK

Goede voorzieningen voor ontspanning en vrije tijd maken een gemeente aantrekkelijk. Daarom willen we de komende jaren meer investeren in locaties voor (buiten)sport, recreatieve voorzieningen, evenementen, attracties en een mooie natuurlijke omgeving. Deze voorzieningen zijn in en rond de stad te vinden, maar ook in het buitengebied en in de regio. Daarmee trekken we meer mensen naar Roosendaal en kunnen we verder groeien tot een gemeente van meer dan 100.000 inwoners. Bovendien dragen veel van deze locaties bij aan een gezonde leefstijl.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

In Roosendaal en het westen van West-Brabant zijn goede en aansprekende voorzieningen voor ontspanning en vrije tijd. Daardoor is het aantrekkelijk om hier te (komen) wonen. Het aanbod is divers. Locaties voor (buiten)sport, parken en een netwerk van fiets- en voetpaden nodigen uit tot een actieve leefstijl. (Commerciële) voorzieningen trekken bezoekers van binnen én buiten de regio en geven een impuls aan de lokale economie. Attracties en evenementen bieden het hele jaar door vertier aan jong en oud. Speciaal voor jongeren biedt Roosendaal innovatieve mogelijkheden op het gebied van gaming en urban sports. Het culturele aanbod is leerzaam en biedt ontspanning aan alle inwoners van de regio.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

De gebiedsvisie Leisurepark voeren we in nauwe samenwerking met de ondernemers uit. Daarnaast investeren we gemeentebreed in de verdere ontwikkeling van leisure (ontspanning en vermaak). Het gaat daarbij onder meer om bewegwijzering, de jachthaven, evenementen en een aantrekkelijke binnenstad.

We stellen daarnaast een strategie vast op het gebied van ontspanning en vrije tijd. Daarvoor werken we samen met ondernemers en met onze regionale partners (ook over de grens). Daarbij maken we een overzicht van de benodigde investeringen. Bijvoorbeeld voor projecten op het gebied van samenwerking, evenementen, de openbare ruimte, vastgoed, innovatie en regionale marketing. In de strategie werken we ook uit op welke manier de voortgang wordt gemeten. In het najaar van 2023 neemt de gemeenteraad hier een besluit over, zodat we weten met welke projecten we tot en met 2026 aan de slag kunnen gaan.

We stimuleren ondernemers en bieden ruimte om onder andere het Leisurepark Roosendaal ('De Stok') en het Atik Stadion verder te ontwikkelen. Zij kunnen hun ideeën uitvoeren binnen de (ruimtelijke) voorwaarden die wij stellen.

MET WIE GAAN WE DIT DOEN?

Dit punt vraagt om een goede samenwerking met creatieve ondernemers op het gebied van recreatie, ontspanning, horeca en winkels. Daarnaast is een goede ruimtelijke uitwerking nodig. Verder zijn investeringen nodig in het openbaar gebied en in gezamenlijke (regionale) marketing. We werken samen op alle niveaus: lokaal, regionaal, provinciaal en (inter)nationaal. We betrekken onder meer: ondernemers, het onderwijs, Roosendaal Citymarketing, Visit Brabant, de Brabantse Wal, het Unesco Geopark Scheldedelta, de ZuiderWaterlinie, onze Belgische buurgemeenten, het Kempens Landschap, investeerders, jongeren en organisatoren op het gebied van sport, cultuur, recreatie, funshoppen, horeca, dag- en verblijfstoerisme en evenementen.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Prioriteit 13: Ruimte voor ontspanning en vermaak	2023	2024	2025	2026
Voortzetten van Binnenstads BV + evaluatie	275.500	-	-	-
Opstellen beleidskader sport- accommodaties en werkbudget	250.000	-	-	-
Creëren voorziening Wielerexperience	50.000	50.000	50.000	50.000
Compensatie parkeren koopzondag (+ evaluatie)	150.000	РМ	PM	PM
Ontwikkelen van visie op Leisurestad (inclusief detailhandel)	85.000	-	-	-
Planvorming Leisurepark (De Stok)	50.000	-	-	-
Faciliteren parkmanagement Leisurepark	PM	PM	PM	PM
Plan vernieuwing evenementen- programma	50.000	PM	PM	PM
Onderzoek naar grootschalige evenementenlocatie (+ inrichten)	50.000	-	-	-
Regionale marketingstrategie	40.000	PM	PM	РМ
Upgrade jachthaven	-	2.500	16.000	16.000
Aanbrengen van toeristische bewegwijzering	30.000	-	-	-
Toekomstbestendig maken van evenemententerreinen	7.000	7.000	7.000	7.000
Totaal prioriteit 13	1.037.500	59.500	73.000	73.000

ZIJ AAN ZIJ IN EEN GEMEENTE MET AMBITIE COLLEGEPROGRAMMA 2022-2026

TALENTEN, GOUDEN HANDEN EN KNAPPE KOPPEN

Voor de toekomst van Roosendaal is het essentieel dat we voldoende talentvolle mensen aantrekken en vasthouden. We willen groeien naar meer dan 100.000 inwoners, waardoor er op veel terreinen veel werk te verzetten is. Daarnaast zijn we bezig met meerdere transities, die vragen om innovatieve oplossingen en goed geschoolde arbeidskrachten. Ook topsport kan dienen als voorbeeld en inspiratie. Topsporters zijn ambassadeurs en topsportevenementen maken de stad en de regio aantrekkelijker.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Gouden handen en knappe koppen houden de stad, de dorpen en de regio draaiend. We hebben behoefte aan voldoende goed geschoolde professionals, zoals zorgmedewerkers, installateurs en IT'ers. Deels zijn die talenten er al, in West-Brabant en in Roosendaal. Ze worden opgeleid in onze mbo- en hboinstellingen en worden tijdens hun loopbaan bijgeschoold bij bedrijven en zorginstellingen. We hebben echter nog méér talenten nodig. En: we willen de talenten die we hier opleiden ook behouden voor Roosendaal en de regio.

Om dat te bereiken, moeten we zorgen voor een aantrekkelijke leefomgeving met voldoende geschikte woningen op de juiste plek. Het vraagt ook om een goede waardering voor mbo- en hbo-banen. Ook uitstekend onderwijs is een voorwaarde. Dat moet aansluiten bij de vraag van inwoners en bedrijven, en moet nieuwe studenten inspireren, boeien en verleiden om naar Roosendaal te komen. Werknemers krijgen kansen om een leven lang te leren. Inspiratie bieden we ook door meer topsportfaciliteiten en -evenementen naar Roosendaal en de regio te halen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We werken samen met het onderwijs en ondernemers een actieprogramma uit om de economische en sociaal-economische ontwikkeling van Roosendaal en de regio te stimuleren. Het actieprogramma is in 2023 klaar. Naast bestaande partners uit het bedrijfsleven en het onderwijs betrekken we daarbij graag de initiatiefgroep BrainPark Roosendaal. Gezamenlijk organiseren we een startbijeenkomst om de lokale netwerken verder uit te bouwen en de aanzet voor het actieprogramma uit te werken. De gemeente wil daarmee de arbeidsmarkt aantrekkelijker maken voor talentvolle jongeren.

We organiseren talentmarkten en kennismakingsmarkten voor en door studenten, scholieren, het bedrijfsleven en het mbo en hbo. Ook werken we het concept van klusklassen verder uit. Daarnaast gaan we in op de vraag hoe we de woningmarkt en de voorzieningen voor hen op orde maken. Tot slot laten we zien hoe we jongeren stimuleren om zelf in Roosendaal te gaan ondernemen en hoe we nieuwe bedrijvigheid aantrekken, zodat nieuwe talenten ook een plek kunnen vinden.

Het actieprogramma bevat projecten op het gebied van (kennis)netwerk, infrastructuur (zoals de Bravis-campus en de Stationsomgeving), samenwerking met het onderwijs en ondernemers, en een strategie om nieuwe bedrijven aan te trekken. Als gemeente geven we ook het goede voorbeeld. We bieden bijvoorbeeld stage- en leerwerkplekken aan binnen onze organisatie en verhuren ruimtes aan startende ondernemers in KaaiDuurzaam. Minstens zo belangrijk is dat we met alle partners verkennen welke acties vanuit hun perspectief belangrijk zijn voor een sterke lokale en economische ontwikkeling.

Roosendaal Citymarketing blijft natuurlijk vertellen hoe aantrekkelijk Roosendaal voor talenten is. Daar koppelen we ook topsport en regiomarketing aan. We zetten ons in om topsportevenementen naar Roosendaal en West-Brabant te halen.

MET WIE GAAN WE DIT DOEN?

Mensen nemen vooral diensten en producten af binnen hun eigen regio. Daarom stemmen we ons actieprogramma af met de stedelijke regio en trekken we zo veel mogelijk samen op met gemeenten en andere overheden, het bedrijfsleven, en onderwijs- en kennisinstellingen. Dat biedt ook kansen op financiële bijdragen vanuit de provincie en het Rijk (via regiodeals).

We nodigen het onderwijs en innovatieve ondernemers uit om de verbinding te versterken tussen de arbeidsmarkt, het onderwijs en talentontwikkeling. We zien ondernemers en bedrijven als ambassadeurs voor talent. Hierbij bouwen we voort op initiatieven die al lopen, zoals het Care Innovation Center, Partnership Fontys Sporthogeschool en Delta Agrifood Business.

Dit punt heeft raakvlakken met diverse andere punten in dit coalitieprogramma en wordt daar dus goed mee afgestemd.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Prioriteit 14: Talenten, gouden handen en knappe koppen	2023	2024	2025	2026
Steunen van ondernemers- initiatieven	110.000	110.000	-	-
Extra budget voor Start to Grow	20.000	20.000	20.000	20.000
Gemeentelijke bijdrage aan Sportgala	20.000	20.000	20.000	20.000
Presteren in de top (sport en cultuur)	15.000	15.000	15.000	15.000
Campagne/onderzoek Talenten binden	30.000	-	-	-
Totaal prioriteit 14	195.000	165.000	55.000	55.000

MET AMBITIE COLLEGEPROGRAMMA 2022-2026 68

OP REIS NAAR DE STAD EN DORPEN VAN DE **TOEKOMST**

Onze ambitie om te groeien naar meer dan 100.000 inwoners heeft een aantal belangrijke redenen. Een grotere gemeente heeft vitalere en leefbaardere wijken, buurten en dorpen. Meer inwoners betekent ook: meer mensen die kunnen werken en die onze voorzieningen levensvatbaar kunnen maken. Daarnaast nemen we als grotere gemeente een sterkere plaats in binnen de regio. Om deze groei op termijn mogelijk te maken, komen we nu al in actie.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Roosendaal ontwikkelt zich verder tot een vitale, leefbare en evenwichtige gemeente met een leidende positie in de regio. We geven onze voorzieningen een impuls en maken ze aantrekkelijker voor bewoners en bezoekers. Daarnaast gaan we veel nieuwe woningen bouwen. Dat geeft ons meteen de gelegenheid om gericht te sturen op een grotere verscheidenheid qua bewoners van wijken, buurten en dorpen. Daarmee bevorderen we de leefbaarheid en sociale veerkracht. Dat draagt op zijn beurt bij aan gelijke kansen voor kinderen, bijvoorbeeld in integrale kindcentra.

Daarnaast creëren we een stevige basis van brede ontmoetingsplekken in de wijken, waar mensen zinvol hun dag kunnen doorbrengen en tegelijkertijd vaardigheden en talenten kunnen ontwikkelen om mee te doen op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Zo draagt groei ook bij aan leefbaarheid en veiligheid, en aan perspectief voor iedereen. Groei helpt verder om sneller maatregelen te treffen op het gebied van klimaatadaptatie, biodiversiteit, een gezonde leefstijl en ontmoeting.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We stellen een gedragen strategisch toekomstperspectief op. Daarmee geven we richting aan ons eigen werk én vertrouwen aan externe partijen en inwoners. Het biedt een stevige basis voor de samenwerking met onze partners.

Met het toekomstperspectief laten we zien wat we bedoelen met een vitale, leefbare en evenwichtige stad. We laten zien hoe de binnenstad er straks uitziet en wat er met de omgeving van het station gebeurt als we het spooremplacement kunnen verplaatsen. We laten daarnaast zien hoe we met de A58 willen omgaan: leggen we die om de stad heen of passen we die op een andere manier in de stad in?

We laten ook zien hoe we omgaan met de vrijkomende ruimte als in de toekomst de kazerne wordt verplaatst. En hoe we met het buitengebied omgaan. En hoe de toekomst van de dorpen eruitziet. Het toekomstperspectief geeft dus een totaalbeeld van hoe we de gemeente verder willen ontwikkelen.

In 2023 zetten we hiervoor de eerste stap als we de nota Roosendaal 2040 presenteren. Die geeft het kader aan waarbinnen we werken en laat ook het ontwerpproces zien waarmee we dat kader invullen en uitvoeren. We schakelen aansprekende experts in om ons hierbij te ondersteunen.

Intussen werken we gewoon verder aan onze lopende projecten, zoals het ziekenhuis, het Leisurepark, Stadsoevers, het Vlietpark, de herontwikkeling van de V&D, de Braberstraat, de Brabantlaan, de Spoorzone en integrale kindcentra. We houden daarbij zo veel mogelijk rekening met het ontwikkelkader in wording, maar richten ons vooral op meer woningen op korte termijn, bijvoorbeeld door tijdelijk flexwoningen weg te zetten.

REGIONALE REPRESENTATIE EN SAMENWERKING

We zetten de ontwikkeling van onze gemeente en de regio stevig voort. De potentie is groot en Roosendaal wil zich dan ook stevig positioneren en een trekkersrol vervullen binnen de regionale samenwerkingsverbanden. Voor provinciale en landelijke ontwikkelingen vormen (sub)regionale overlegtafels de basis voor toekomstige ontwikkelingen. De bovenlokale belangen van andere gemeenten in de regio zijn in goed overleg verweven met de belangen van Roosendaal. We gaan een toekomst tegemoet van groei en het toekomstbestendig maken van onze voorzieningen. We zijn de trekker in de regio, een partner binnen samenwerkingsverbanden en we trekken samen met andere gemeenten en partners op bij de aanpak van grote opgaven en de noodzakelijke lobby richting andere overheden.

Om onze trekkersrol goed te kunnen vervullen, reserveren we ruimte in ons investeringsfonds. Daarmee kunnen we regionale ontwikkelingen en initiatieven ondersteunen en regiodeals met de provincie en het Rijk maken. Vooralsnog houden we hiervoor € 500.000 apart binnen het investeringsfonds. Als er meer nodig is, zijn we bereid om extra geld vrij te maken. Voor de inzet van deze middelen gelden dezelfde spelregels als voor de overige activiteiten binnen het investeringsfonds.

MET WIE GAAN WE DIT DOEN?

In samenspraak met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties stellen we de nota Roosendaal 2040 op. Samen komen we tot het beste toekomstperspectief. Daarbij besteden we veel aandacht aan de kwaliteit van het traject, omdat dat cruciaal kan zijn voor de kwaliteit van de inhoud.

De nota Roosendaal 2040 heeft raakvlakken met diverse lopende trajecten, zoals de Verstedelijkstrategie Brabant, de samenwerkingsagenda West-Brabant-West, de Regionale Investeringsagenda (RIA), het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid, de omgevingsvisie 2030, de A58, Leisurepark De Stok, het Rondje Roosendaal 2030 en het handelingsperspectief Roosendaal (spooremplacement/spoorveiligheid).

We onderzoeken wat dit betekent voor thema's als (sociale) voorzieningen, wonen, economie, vrijetijdsbesteding, bouwen, mobiliteit en duurzaamheid. De energietransitie en klimaatadaptie zijn hierbij belangrijke randvoorwaarden.

In de nota nemen we concrete ontwikkelstappen op van nu naar 2040. We voeren verder een actief grondbeleid, waarmee we een financiële buffer creëren voor toekomstige ontwikkelingen. Dat doen we in de vorm van een grondbedrijf, waarvan we de opzet op een later moment bepalen. We worden in deze ontwikkeling ondersteund door ambassadeurs, samenwerkingspartners en externe bureaus.

Regiogemeenten, de provincie en het Rijk zijn belangrijke partners, onder meer bij de RIA en de woondeal.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Prioriteit 15: Op reis naar de stad en dorpen van de toekomst	2023	2024	2025	2026
Centrumhaltes (2023 / 4 nieuwe haltes) halte Leisurepark (2024)	500.000	300.000	-	-
Regionale ontwikkeling en regiodeals	500.000	-	-	-
Werkbudget Roosendaals Ontwikkel- plan / stedenbouwkundig advies	250.000	250.000	-	-
Opstellen nota Roosendaal 2040	300.000	150.000	-	-
Campagne Verhaal van Roosendaal	260.000	60.000	60.000	60.000
Bijdrage aan stedelijke regio West-Brabant-West	75.000	75.000	75.000	75.000
Woningmarktonderzoeken en uit- voering woonagenda/woonconvenant	75.000	75.000	75.000	75.000
Gebiedsvisie Laan van Brabant	225.000	-	-	-
Onderzoek handelingsperspectief Spoorzone Roosendaal	100.000	-	-	-
Netwerkscenario's	50.000	-	-	-
Integraal huisvestingsplan onderwijs en integrale kindcentra	PM	PM	PM	PM
Roosendaals Ontwikkelplan (Rondje Roosendaal)	РМ	PM	PM	PM
Strategische verwervingen	PM	PM	PM	PM
Totaal prioriteit 15	2.335.000	910.000	210.000	210.000

70 Transdettingsperspectier Roosendaat (spoolernplacement/spoolveiligheid).

FINANCIËN

Voor een goede uitvoering van deze 15 prioriteiten is geld en menskracht nodig. Hieronder lichten we op hoofdlijnen toe hoe we de maatregelen uit dit collegeprogramma gaan betalen. In de Programmabegroting 2023 is een meer gedetailleerde uitwerking opgenomen.

Daarnaast hebben we als college bepaald hoe we de middelen gaan verdelen. De komende vier jaar is er veel geld beschikbaar. Om dat op een efficiënte en effectieve manier in te zetten, is het belangrijk om integraal te bepalen welke middelen we voor welke prioriteiten inzetten. Met dit collegeprogramma laten we zien hoe we dit willen bekostigen. In de Programmabegroting 2023 leggen we dit ter goedkeuring voor aan de gemeenteraad.

Voor veel onderwerpen geldt dat we bezig zijn om plannen te maken en onderzoek te doen. Dat betekent dat er voor de komende jaren geld beschikbaar moet blijven om te kunnen investeren. Anders kunnen we de uitvoeringsplannen immers niet betalen.

INVESTERINGSFONDS

In ons Ambitieakkoord hebben we aangegeven dat we willen werken met een investeringsfonds van € 30 miljoen. Dat creëren we door alle reserves waar nu geen concreet plan voor is bij elkaar te brengen in één grote bestemmingsreserve. In 2023 kunnen we op deze manier € 26,7 miljoen in dit fonds stoppen. De resterende € 3,3 miljoen komt uit het begrotingssaldo 2023.

STRUCTUREEL SALDO BEGROTING

Naast het investeringsfonds is er ook een groot structureel saldo beschikbaar binnen de begroting voor de komende jaren:

	2023	2024	2025	2026
Structurele financiële ruimte	13.185.000	21.043.000	28.070.000	22.564.000

Vooral door de resultaten van de meicirculaire van 2022 hebben we een forse structurele ruimte.

UITGANGSPUNTEN BIJ DE INZET VAN DE FINANCIËLE MIDDELEN

De komende vier jaar hebben we dus veel middelen beschikbaar. Om ervoor te zorgen dat we deze efficiënt inzetten, hebben we met elkaar uitgangspunten vastgesteld. Die hanteren we om te bepalen welke middelen we voor onze prioriteiten beschikbaar stellen. De uitgangspunten gelden voor de inzet van incidentele én structurele middelen:

- Het voorstel wordt beoordeeld op basis van onze prioriteiten.
- Het voorstel is inhoudelijk onderbouwd en bevat concrete acties.
- Het voorstel is financieel onderbouwd, waarbij rekening wordt gehouden met subsidies, de formatie, lopende budgetten én mogelijkheden voor 'oud voor nieuw'.

Zo willen we borgen dat de middelen op een effectieve manier worden ingezet.

In 2023 werken we plannen uit voor de komende bestuursperiode. Daarnaast gaan we middelen inzetten voor urgente zaken, voor experimentele of nieuwe werkwijzen en voor de uitvoering van prioriteiten waar we al een plan voor hebben. Dat houdt in dat we voor de jaren vanaf 2024 nog een behoorlijk structureel overschot in onze begroting hebben. Dit willen wij beschikbaar houden om de plannen uit te voeren die we in 2023 opstellen. Bovendien vinden we het belangrijk om snel in te kunnen spelen op actuele ontwikkellingen. Met alle onzekerheden waar onze inwoners, ondernemers en (vrijwilligers)organisaties mee te maken hebben, vinden we het belangrijk om snel te kunnen ingrijpen als de samenleving dat nodig heeft. Daarvoor moeten we wel voldoende middelen beschikbaar houden.

Jaarlijks maken we bij de Kadernota en de Programmabegroting een integrale afweging waarvoor we onze incidentele en structurele middelen inzetten. Deze afweging hebben we ook in de Programmabegroting 2023 gemaakt.

In dit collegeprogramma leest u onze belangrijkste punten voor de komende bestuursperiode. Daarbij geven we ook per punt aan welke middelen we daar op dit moment beschikbaar voor willen stellen. In de Programmabegroting 2023 hebben we dit concreter uitgewerkt en afgezet tegen de beschikbare financiële ruimte.

ORGANISATIE

Onze medewerkers spelen een belangrijke rol bij het realiseren van onze prioriteiten. De nieuwe plannen, de aanvullende taken en de gewenste toegankelijkheid voor onze inwoners vragen om extra capaciteit, wendbaarheid en inventiviteit. Onze manier van werken toetsen we aan onze kernwaarden (resultaatgericht, samen en de ander centraal) en onze ambities. Zo sluiten we optimaal aan bij de behoefte van het bestuur en onze inwoners.

We stimuleren en faciliteren onze medewerkers om hun talenten te ontplooien. Zo bieden we hun de ruimte om zichzelf te ontwikkelen via opleiding, training en coaching. Daarnaast hebben we aandacht voor duurzame inzetbaarheid.

Verder investeren we in de werving en selectie van nieuwe medewerkers. We positioneren onszelf nog beter op de arbeidsmarkt, zodat we kansrijker zijn om de juiste mensen aan ons te binden.

Ook benutten we waar mogelijk de regionale samenwerking en hebben we oog voor het opleiden van jong talent. Dit doen we bijvoorbeeld door onze deelname aan het trainee-programma De Toekomst van Brabant.

We zorgen er dus voor dat de ambtelijke ondersteuning meegroeit met onze ambities. Het aantrekken van nieuwe medewerkers kost tijd. Daarom investeren we in fases in onze formatie. Op termijn breiden we de ambtelijke ondersteuning uit met circa 50 fte. Dit is inclusief twee ambitiemanagers. Daarnaast hanteren we een budget voor werving en selectie, waarmee we onder meer een succesvolle employer branding-campagne opzetten en assessments en werving- en selectiebureaus inzetten.

	2023	2024	2025	2026
Investering in formatie	3.870.000	6.230.000	6.280.000	6.230.000
Budget voor werving en selectie	250.000	150.000		

PORTEFEUILLEVERDELING COLLEGE

RUIMTELIJKE ORDENING, OPENBARE RUIMTE **EN CULTUUR:**

wethouder ARWEN VAN GESTEL (VLP Roosendaal)

- Schaalsprong, verstedelijkingsagenda, regionale samenwerking
- (grote) infrastructurele projecten (ontsluiting, A58, spoor)
- Wonen
- Omgevingsvisie
- Cultuur
- Schoon, heel en veilig. Beheer openbare ruimte (grijs, groen en blauw)

FINANCIËN, BETROUWBARE OVERHEID **EN LEEFBAARHEID:**

wethouder EVELIEN VAN DER STAR (VLP Roosendaal)

- Bestuurlijke vernieuwing en participatie
- Communicatie en dienstverlening
- HR-beleid / Personeel
- Financiën
- Investeringsfonds collegeprogramma
- Leefbare buurten en dorpen, sociale cohesie
- Welzijn
- Buurthuizen en vrijwilligers

76

ONDERNEMERSCHAP, MOBILITEIT EN SPORT:

wethouder **SANNEKE VERMEULEN** (VVD)

- Economie
- Werklocaties
- Recreatie en toerisme
- Vrijetijdseconomie
- Vergunningen
- Mobiliteit
- Mobiliteitstransitie, slimme en duurzame mobiliteit
- Roosendaal Fietsstad
- Parkeren
- Kleinschalig Collectief Vervoer
- Sport
- Evenementen

ENERGIE & KLIMAAT, NATUUR & LANDBOUW, **ONDERWIJS EN VASTGOED:**

wethouder **KLAAR KOENRAAD** (GroenLinks)

- Energie en warmte
- Energie- en warmtetransitie
- Aardgasvrije wijken; integrale wijkuitvoeringsplannen
- Transformatie Westrand
- Natuur en landbouw
- Klimaatadaptatie
- Landbouwtransitie
- Biodiversiteit en dierenwelzijn
- Onderwijsbeleid en -huisvesting
- Vastgoed
- Stikstofreductie
- Circulaire economie, waaronder afval en grondstoffen

BESTAANSZEKERHEID, ARBEIDSMARKT EN SOCIAAL DOMEIN:

wethouder **RENÉ VAN GINDEREN** (CDA)

- Aanpak armoede
- Participatiewet
- Taal & Integratie
- Statushouders en asielketen
- WMO
- Jeugd en jeugdzorg
- Gezondheid
- Beschermd wonen
- Bibliotheekwerk

VOORZITTER COLLEGE BURGEMEESTER EN WETHOUDERS:

burgemeester HAN VAN MIDDEN

- Verhaal van Roosendaal
- Algemene Bestuurlijke Zaken
- Public Affairs
- Vluchtelingen
- Herdenken & Vieren
- Lobbystrategie
- Openbare Orde
- Handhaving en Toezicht
- (Sociale) Veiligheid
- Ondermijning
- Preventie

77 City marketing

IMPRESSIE INWONERS-BIJEENKOMSTEN

Op 27 juni en 20 juli 2022 vonden in het Atik Stadion bijeenkomsten plaats waarvoor alle inwoners, bedrijven, verenigingen en organisaties uit Roosendaal waren uitgenodigd. De uitnodigingen zijn via social media verspreid en in De Roosendaalse Bode geplaatst. In totaal hebben 79 mensen deelgenomen aan één of beide avonden¹.

Tijdens de bijeenkomsten is aan verschillende tafels besproken wat de inwoners belangrijk vinden om de komende vier jaar aan te pakken, en op welke manier.

Op 27 juni stond de manier van werken van het college en de gemeente centraal. Daaruit kwamen de volgende aanbevelingen naar voren:

- Durf te kiezen! Je kunt niet alles, wat voor stad en dorpen wil je zijn?
- Attitude: toon lef, laat het zien, betrek inwoners, communiceer en leg uit.
- Begin morgen.
- Durf te experimenteren en bied maatwerk.
- Luister naar de inwoners. Betrek hen. Wees dichtbij. Zo word je een betrouwbare gemeente.

Ook werden op 27 juni al verschillende onderwerpen genoemd die voor de inwoners belangrijk zijn. Op 20 juli zijn we daar verder op ingegaan. De belangrijkste adviezen die daaruit volgden, zijn:

1. Maak een schaalsprong naar een 100.000-plus gemeente

- Bouw met respect voor de contouren van de stad
- Creatief, gericht op kwaliteit en identiteit van dorpen en stad
- Experimenteer en steun bewonersinitiatieven

2. Realiseer transformaties en meer groen

- Meer vergroenen én meer bouwen, balans people-planet-profit
- Aandacht voor jongeren. Zij moeten zich thuis kunnen voelen en hier kunnen werken
- Begin klein, durf te experimenteren, werk vanuit een gezamenlijk doel

3. Economie, werk en human capital

- Neem 'Zij aan Zij' serieus, durf mee te innoveren met bedrijven, pak het samen op
- Morgen starten met brainport-aanpak / samenwerking met het onderwijs en het bedrijfsleven voortzetten en versterken
- Ruimte A58 benutten voor de stad
- Pak een leidende rol in de regionale samenwerking bij overheidstaken

4. Betrouwbare overheid

- Zorg voor de menselijke maat in dienstverlening en communicatie
- Houd de basis op orde, transparante en duidelijke communicatie, empathische overheid

5. ledereen doet mee/sociaal domein

- Inclusieve samenleving
- Aan de slag met mensen met een afstand tot de samenleving
- Stimuleer vrijwilligerswerk door jongeren
- Buurthuizen Langdonk en Kalsdonk als innovatieve ontmoetingsplekken

